

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za eno mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . f. 3.—, za pol leta . f. 5.—, za vse leto . f. 12.—. Naročnine je plačevati naprej na naročbe brez priložne naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petitu; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker po frankovanju se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema upravnštvo ulice Molina p. c. 3. II. nadst. Naročnine in oglase je plačevati loco Trst. Odprete reklame sije se prosto pošiljane.

"Edinost" je moč.

Javni shod v Marezigah

dne 15. novembra 1896.

(Dalje.)

Mi ne zavidamo Italijanov, in nečemo, da bi se jim odvzel niti eden las od njihovih pravic. Vse naj imajo, kar jim gre po zakonu. Ali tudi oni ne smejo nas ovirati v našem razvoju in nam odrekati naših pravic. Tudi mi moramo dobiti svojih šol, svojih cest, sredstev za povzdigo gospodarstva. Dežela mora skrbeti tudi za nas, kajti deželni denarji niso namenjeni samo za mesta.

V tem zmislu in po tej poti hočemo postopati tudi v bodoče: pametno, previdno, trezno. Pravica je od Boga in kakor je Bog večni, je tudi pravica večna, sveta. Zato mora zmagati. Še bode trebalo bojev. Teh se ne plašimo. Čakali smo tristo let, potrpiamo tudi še par let, ako treba. Odvisno pa je tudi od vas, kedaj da nam pridejo boljši časi. Treba, da si volite poslancev, ki imajo srce na pravem mestu, ki poznajo vaše potrebe. Tak so vaši sedanji zastopniki. Tim preje nam pridejo boljši časi, ako bode o volitvah zložni, ako bode slušali svoje voditelje. Tako napoči skoro dan, ko se bode slušala tudi vaša beseda. Morda pa mislijo naši nasprotniki, da se bomo potem maščevali nad njimi, da bomo povračali slabo za slabo. Nikar naj se ne boje tega. Mi nimamo take krvi v sebi. Mi ne mislimo na maščevanje, ampak hočemo le, da se izvrši volja našega pravičnega vladarja: vsem jednaka prava, prava našem jeziku. Hočemo, da bodo vsi uradi vsprejemali in reševali uloge v našem jeziku. Toliko o naših narodnih pravicah. Kar se pa dostoj gospodarskih potreb, morajo občine obveščati deželne poslance v Poreču, in ako ne bi pomagalo to, pa državne poslance na Dunaju. Med poslanci in volilci mora biti razmerje prav urejeno.

Zahvaljujem vas, da ste me počastili svojim zaupanjem, da ste mi naklonili mandat. Iz povedanega ste razvideli, da sem se trudil, da bi opravičil to zaupanje. Ni ga bilo skoro dneva, da ne bi se bili potegnili za vaše potrebe potom re-

solucij, interpelacij, predlogov, ali na druge načine. Poslanstvo je velika čast, ali vernite mi, da je tudi veliko in težko breme. Kajti odgovornost je velika. Odgovarjati moram vsakemu izmed vas radi svojega postopanja. To sem storil obširneje že na shodu v Šmarinah. Danes zatrjam še enkrat, da mi pravi vest, da sem storil vse, kar je bilo mogoče. Na tem pa, da nismo dosegli, kar smo želeli, nismo krivi mi, ampak naši nasprotniki. Toda gotovo je, da pride dan, ko se bodo upoštevali tudi naši predlogi. (Borno odobravanje, ploskanje in vsklikanje: Živio naš poslanec Kompare!)

Predsednik Mandić je otvoril razpravo o tem poročilu.

Prvi se je oglašil kmet Anton Glavina z vprašanjem, kaj da je pravo za pravo z šolskimi taksami?

Posl. Kompare: Glas o uvedanju šolskih taks je padel kakor ogenj med ljudstvo. Kuhati in vreti je jelo ne le med našim ljudstvom, ampak tudi po mestih. Zato so prestrašeni Italijani jeli širiti vest, da so slovanski poslanci uveli šolske takse. Ta vest je nesramno lažnjiva. Italijanski poslanci so že leta 1894. stavili predlog, da bi se naložila šolska taksa po 3 glid. na leto za vsakega otroka. Tej nakani so se naši poslanci uprli najodločneje, zlasti Spinčić, Laginja in Mandić. (Živio! Slava jim!) Povdarjali so, da naše ljudstvo je ubožno, da komaj plačuje šolske doklade in druge potrebe. Vzlic tem protestom je italijanska večina sklenila zakon o šolskih taksah, a cesar ni potrdil istega radi raznih pomanjkljivosti. Leta 1895. so zopet prišli s tem predlogom. Ali takrat je vlada razpustila zbornico radi nezasiženih izgrediv, ki jih je uprizarjala italijanska večina toliko proti slovanski manjšini kolikor proti vladnemu zastopniku.

Letos pa smo bili mi samo v 9 sejah. Dokler smo bili mi tam, si niso upali na dan s tem vprašanjem, ker so se bali tacega odpora, kakoršen je bil leta 1894. Še-le potem, ko smo mi odšli, ko nismo bili več v sejah, ko so bili lepo med seboj, porabili so hitro to okolnost in so sklenili zakon o šolskih taksah. Če vam torej kdo reče, da smo

mi krivi na uvedenju šolskih taks, odgovorite mu Lažnjivec, saj naših poslancev takrat niti ni bilo v Poreču! A popred sta se že trudila poslanca Laginja in Spinčić (Živio! Slava jim!) tudi na Dunaju in sta dokazovala, da šolska taksa je krivična, ker je ljudstvo toli siromašno.

Vendar se je vsprejela ta postava in je tudi potrjena. Ni pa težko pogoditi, zakaj se je italijanski večini tako mudilo s tem zakonom. Že nekaj let sem kažejo namreč znamenja, da je jelo spoznavati tudi naše ljudstvo, da kdor nič ne zna, nič ne velja, in da človek tem več velja, kolikor več zna. Ljudstvo je jelo povpraševati po šolah, jelo je izražati željo, da bi se kaj naučilo. Lep izgled nam je dala vas Plavje, kjer so si kmetje zgradili šole sami in brez vse podpore. To je jelo vznemirjati Italijane in misliti so jeli, kaj bode, ako bodo kmetje kaj — znali! (Veselost in odobravanje.) Naložili so novo breme, da bi ostrašili ljudstvo in je odvrčali od šole! To je bil njih grd namen. Toda nadejam se, da ne dosežejo svojega namena. Ako so oni sklenili ta zakon, pa pridejo lahko drugi poslanci, ki ga razveljavijo. Zato ne verujte nasprotnikom, ki so povsod nasprotni, kjer gre za vaš blagor. In zapomnite si, da radi šolskih taks je krivda le na strani italijanske gospode. (Zvišetek pride.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 18. novembra 1896.

Državni zbor. Proračunski odsek poslanske zbornice je vsprejel naslov „centrala ministerstva trgovine“. Minister trgovine baron Glanz je govoril o načrtih za kanal med rekami Donava-Odra in Donava-Veltava-Laba. Stroški za prvi kanal so proračunjeni na 95 milijonov, za poslednjega približno 106 milijonov. Minister je povdarjal veliko gospodarsko važnost obeh kanalov. O stvari še ni določeno definitivno, vendar so se storili potrebni koraki za rešenje tega vprašanja. Glede pogajanj za trgovinsko pogodbo z Bolgarsko se nadeja minister, da se doseže sporazumljenje po strpnosti in vzajemni dobri volji. Glede nedeljnega počitka meni minister, da niso potrebne nikake spremembe.

val Homerja na najmanje koščke, ter je, v kolikor se spominjam, grdil grdobnega Terzita. Čuvši, da je ljubezen Lovru zmešala glavo, je nagrbnil čelo, položil kazalec na vrh nosa ter se odrezal kakor junak Ahil: „Vidiš, pasja vera!“

Drugi dan na večer šla sva jaz in Bodul na sestanek mladih Hrvatov. Bili smo nenavadno veseli. Na občno zahtevanje Dalmatincev nam je zapel sramežljiv filolog, katerega smo nazivali v našem cehu „osječki pievac“, Tordinčevo pesem: „Kje ptice milim glasom pevajo“, in to jasnim in zvonkim glasom, da je nekdo iz družbe, neprestano zibajoči se, vskliknil od veselja: „Oh brate, ali je to lepo, ljubše mi je bilo nego turška cigareta!“ ter me tudi objel po tem vskliku. Ravno je „Uskok Ive“, miroljuben potomec bojevityh Senjanov, jel tankim glasom razlagati važnost senjske železnice na veliko nezadovoljnost navzočih Rečanov, kar so se odprla vrata in vstopil je Lovro, svečano, polahko, in smeje se olimpijski. Bratje so pozabili na senjsko železnico ter jeli grmeti: „Živio Lovro!“ Samo Žigec je sunil Mačka, a ta si je, smeje se po lopovski, v kotu gladil svojo brado. (Pride še.)

PODLISTEK.

32

Priatelj Lovro.

Črtica po resnici. — Spisal August Šenoa. Prevel C—d

Slednjič mi je resnica prešinila dušo. V glasu te deklice ni naravi, pravil mi je tajinstven glas, ta čuvstvenost, ta priprostost in sramežljivost je goljufija. Minka morda ni drugega nego koketa. Bliskoma sem obrnil oko na deklico. Mesečina mi je pokazala vse nje lice. Streslo me je. To niso bila cvetoča lica mladosti. Od nosnic do kraj ustnic sti se vlekl črti, priči zdrelejših let, ustnice so bile vele, pod očesom je bilo videti nagrbnato kožo; vse lice je bilo suhljato, uvelo. Ne, to ni razcvetela rožica — to je staro dekle, ki kliče mesečino na pomoč, da jej ista pozlačuje uvelo lice. Minka se je stresla pod mojim pogledom in v očesu jej je zabiskalo demonske jeze, ali hitro me je vprašala, smeje se: „Zakaj ste obmolnili?“ toda Minkin smeh ni bil smehljaj angelja šestnajstih let.

Godba je potihnila, množica se je razšla, tudi mi dva sva spremila domov Minkino družino. Po-

slovivši se nisem govoril ni besedice z Lovrom do najinega stanovanja. Mejpotoma sem razmišljal o besedah Šekspirove Julije: „Ne roti se mi z mesečem, kajti lažnjivec ti je!“ Doma sem legel v postelj. Lovro si je nadel polhovo kapo ter sél na mojo postelj; sédel je kakor kamen in kakor da mi hoče prebosti dušo se svojima očesima.

„No?“ vprašal me je zamolkim glasom, „kaj praviš?“

„Sedaj nič.“

„Govori, prosim te.“

„Potrpi, saj sem jo komaj videl in skoro govoril nisem z njo.“

„Meni mi — ugaja. Rojakinja mi je, goreča rodoljubka, — lepa je, umna je in ima šest tisoč goldinarjev imetja — a jaz — moja družina strada.“

„Dobro, ko je tako — — —“

„Lahko noč!“

„Lahko noč, Lovro!“

Prebudivši se naslednjega dne nisem našel Lovra. Ostavil mi je pisemce, da je z Minkino družino odšel za dva dni na deželo.

Hitel sem, da naznanim Mačku, kaj se godi z našim Lovrom. Naš Bodul je ravnokar razdeja-

Veleitalijanska propaganda. S Pomjanske nam pišejo: „Te dni sem govoril z nekim pristašem nasprotne stranke. Govorica se je sukala o predstojajočih občinskih volitvah. Jaz sem menil, da bi bilo lepo, ako bi se sporazumeli lepo, ko smo vendar vsi jedne krvi in jednega jezika. Mož pa mi je odgovoril: „Nikdar ne pojdem se Slovenci. Kajti, ako držimo z Italijani, je gotovo, da skoro pridemo pod Italijo, kjer nam ne bo potreba plačevati davkov?“

Tako naš dopisnik, mi pa moramo pristaviti tej vesti nekoliko opomb, kajti o sličnih izjavah zavedenega ljudstva se nam je poročalo večkrat že tudi iz naše okolice. Stvar je resna, veliko resneja, nego bi človek mislil na prvi hip.

Niti na kraj misli nam ni, da bi hoteli metati kamenje na onega siromašnega kmeta pomjanskega. Mož je le žrtev tuje zlobe in zvijače, stoječe v službi veleizdajske agitacije, in pa žrtev svoje — nevednosti. Mož je povedal, kar so mu zabili v glavo drugi.

A kdo je ulil tega strupa v njegovo srce in njegovo glavo, tega pač ne treba praviti. Mi trdimo vedno in to je zopet dokaz, da naša borba proti italijanski stranki ni samo narodne nravi, ampak je tudi državno-pravnega pomena. Izvestnim življem ne zadošča namreč, da se naše ljudstvo le poitalijančuje, ampak njim je do tega, da se širi propaganda v prilog sosednjemu kraljestvu italijanskemu. Gornji slučaj kaže to jasno. Razumnemu človeku pa ne treba praviti o posledicah za slučaj komplikacij in kritičnih časov, ako bi se posrečilo veleitalijanski agitaciji, da bi razširila ta strup v široke mase. Ne samo slovensko-narodnega, ampak splošno političnega pomena je torej sedanja borba med poitalijančevalnim zistemom in pa med nami, ki hočemo ohraniti našemu ljudstvu njega individualnost in tudi z isto nerazdružno čutstvom za državo. Iz tega sledi, da mora vlada — tudi če jej nimalo ni do ohranitve naše narodnosti v zmislu dolžne in do vseh jednake dobrohotnosti kakor jo zahtevajo zakoni za vse narodnosti — že iz političnih vzrokov in z visokega stališča državnih interesov gledati na prste ljudem, ki se poslužujejo tacihi veleizdajskih sredstev! Mi bi na vse zadnje razumeli brezbriznost vlade glede ohranjenja slovanske narodnosti v Primorju, ako bi si ista gledé naših pokrajin smela prisvajati načelo: „da le imam dobrih in zvestih državljanov, potem mi je vsejedno, ali so isti Slovani ali Italijani!“ Toda to načelo ne velja za naše pokrajine. Saj menda tudi vlada sama ne bode hotela potajevati dejstva, da delujejo tu od onkraj meje utihotapljeni, zavest o ukupnosti teh pokrajin z državo avstrijsko razdejavajoč uplivi. Najboljši jez proti delovanju in širjenju teh uplivov pa je tu — slovanska narodnost, krepko zavedanje ljudstva svoje slovansko-narodne individualnosti. Od gospodov na Dunaju niti ne zahtevamo, da bi ljubili našo narodnost, ali, kar smemo od njih zahtevati brezpogojno, je to, da poštevaljo to našo narodnost v toliko, v kolikor je ista pomemben element za varovanje državnih koristij. Nikar naj se nam ne poreče, da ovajamo, kajti mi konstatujemo le dejstvo, — kar smo sicer storili že gori —, da je tudi med onimi tržaškimi okoličani, ki so se dali zavesti s pravih potov, razširjeno mnenje, da prej ali slej pridemo pod Italijo! Dejstvo je to, o katerem se nam je poročalo mnogokrat in od resnih mož. Zadnji čas bi bil torej, da bi vlada jela prav soditi o nravi naših bojev in o nakanah izvestnih krogov; da bi spoznala, koliko strupa se razliva med naše ljudstvo pod pretvezo italijanske kulture. Še enkrat torej: naše borbe na Primorskem so državno-politiške važnosti! Te borbe zaslužijo pozornosti tudi od najvišjih političnih krogov v državi. In kadar se dobro osvedočijo o namenih in ciljih gibanja na Primorskem na tej in oni strani, potem pa naj izprašajo svojo vest: da-li bode mogel pred sodnim stolom državnih koristi opravičiti svoje postopanje oni, ki je oviral in zaprečal utrjanje slovanske individualnosti v tej obmejni pokrajini? Kar naglašamo ob vsaki priliki, bodi povdarjeno zopet tu: mi ne zahtevamo in si ni malo ne želimo protekcije vlade, mi niti ne mislimo na to, da bi vlada morala podpirati naše gibanje. Mi ne trebamo tega. Ali to smemo zahtevati, da nam država zajamči popolno svobodo našemu gibanju,

dokler isto ne poseza preko okvirja države. Narodno gibanje v okvirju države ima seboj potni list zakonitosti, je torej v soglasju z zakoni. A komu je dolžnost čuvati, da se vrše zakoni? Torej se stališča zakonitosti naj enkrat državniki naši premotro naše in nasprotnikov naših gibanje, razsodijo naj po svoji vesti in v zmislu te sodbe naj tudi postopajo. Mi ne zahtevamo ljubezni, ampak le — pravice. Vrhunec krivici pa je bil dosedaj ta, da so se zaslišavali kakor svedoki o naši lojalnosti oni, ki širijo prepagando gori opisane vrste.

Razkritja Bismarčkova v državnem zboru nemškem. Povedali smo že v zadnjem izdanju, da je državni kancelar nemški odgovoril na stavljeno interpelacijo: ali je res bila do leta 1890. tajna pogodba med Nemčijo in Rusijo, kateri dogodki so bili vzrok, da se ista ni obnovila in kako so uplivala Bismarčkova razkritja na stališče Nemčije v trozvezi? Glavne točke v odgovoru kancelarjevem so bile: da o svojedobnem pogajanju ne sme povedati ničesar, ker je obvezan k molčanju; da priznava veljavni razlogi, ki so vodili takrat nemško politiko; da ni opaziti premembe v razmerju med Nemčijo in Rusijo in da se je že razpršil oblak nezaupanja, ki je bil nastal takoj po razkritjih.

Ako prevedemo te izjave na našo domačo, nediplomatiško slovensčino, se stvar glasi torej tako, da je Nemčija zares postopala zavratno nasproti Avstriji, da se tega koraka niti ne sramuje danes, marveč trdi, da so bili veljavni razlogi, ki so takrat vodili nemško politiko, in pa, da se kancelar nadeja, da dobrodušna Avstrija pozabi tudi na ta pojav nemške „lojalnosti“.

Tako je govoril voditelj vnanje politike nemške. Že iz tega, kar je rekel, je razvidno, da ni nikdar dosti previden oni, ki ima posla z materjo Germanijo. Govoril pa je tudi njega pomagač, državni tajnik Marschall in sicer še bolj odpeto. Mož je balanciral v vrtoglavi višini se svojimi nazori o pristojnosti in — poštenju. Saj v odnošajih med državami mora biti menda tudi nekoliko poštenja! Ali morda ne? Prosimo za zamedo, ako smo se motili. Državni kancelar Hohenlohe je pripoznal namreč indirektno, da je bila Nemčija do leta 1890 hkratu zvezana z Avstrijo proti Rusiji in dogovorjena z Rusijo, da ostane nevtralna v slučaju, ako bi prišlo do vojne med Avstrijo in Rusijo. Kako je to mogoče, da bi kdo v isti sapi pomagal in vendar ostal nevtralen? Stvar stoji torej tako, da je Nemčija varala ali Avstrijo ali Rusijo, ali pa — obe.

In v očigled takim dejstvom je imel gospod drž. tajnik Marschall toliko — poguma, da je trdil, da Nemčija ni storila ničesar, kar bi ne bilo v soglasju z obstoječimi pogodbami in da je črta nemški politiki — zvestoba!

Imajo pač svoje posebne pojme gori v državi „nравstvenosti in božjega strahu“ o zvestobi do pogodb! Mi Avstriji pa imamo občutek, kakor da smo ravnokar ubežali iz velike nevarnosti in zgražamo se nad misljo, kaj bi se bilo lahko dogodilo, da je v oni dobi došlo res do vojne med nami in Rusijo. Schau, trau, wem, pravi nemški pregovor, kakor nalašč prikrojen za one, ki imajo posla z nemško diplomacijo.

Srbski kralj v Rimu. Kralj Aleksander dospel v Rim dne 25. t. m. o poludne. 27. t. m. odpotuje v Neapelj. Obisk v Rimu bode oficijelen, v tem ko si ogleda kralj Šaša Neapelj povsem „privatno“. Vrnivši se v Rim bode gost grofa Revertere, avstro-ogerskega odposlanca pri Vatikanu. Govori se, da pojde kralj Aleksander iz te palače „inkognito“ obiskat papeža; čim pa prestopi prag Vatikana, vsprejmo ga oficijelno in z vsemi častmi. Zatem da bode imel kralj Aleksander konferenco tudi z državnim tajnikom, kardinalom Rampollo.

Mir med Italijo in Abesinijo. Iz Rima je torej došla vest, da je dobila vojna ladija „Provana“ nalog odploviti v Masavo po generala Vallesa, katerega naj popelje v Džibuti. Od tam da bode general Valles popotoval kakor kraljev pooblaščenec v Adis Abebo, da podpiše v imenu kralja pogodbo miru med Italijo in Abesinijo. Gledé pogodbe miru se je razširila s Francoskega vira vest, katero so potem potrdila službena poročila iz Italije, da so prispela do srečnega vspeha poganjanja italijanskega majorja in pooblaščenca Nerazzinija z

Menelikom in da se je sklenila pogodba miru dné 26. oktobra t. l. To da je sporočil Menelik kralju Umberto v posebni objavi.

Členi pogodbe, ki jo je poslal Nerazzini v Italijo dné 26. oktobra, so za Italijo skrajno ugodni in takó povoljni, da jih je vsprejeti skrajno rezervo kljubu oficijoznemu pečatu. Glasijo se na kratko: I. Med Italijo in Abesinijo jenja vojno stanje in bodi med obema deželama mir, večno prijateljstvo. II. Pogodba iz Uccialija je odpravljena. III. Italija priznava absolutno nezavisnost etijopiškega cesarstva. IV. Tekom jednega leta od ratifikacije te pogodbe naj se sestanejo posebni delegati obeh držav, da prijateljskim sporazumljenjem določijo mejo med posestvi obeh držav. Dotlej pa je ohraniti „status quo ante“, to je črto Mareb-Belesa-Muna za mejo italijanske kolonije. V. Italijanska vlada se obvezuje, da se dotlej ne obveže odstopiti svojih posestev v Afriki kateri drugi državi in ako bi sama ostavila kako pozicijo, pade ista zopet pod etijopiško gospodstvo. VI. Da se podpirajo trgovinske in industrijalne zveze obeh držav, mora se v ta namen napraviti dogovor. VII. Pogajajoči se stranki priobčiti predstojajočo pogodbo drugim državam. VIII. To pogodbo je ratifikovati tekom jednega meseca od današnjega dné.

Pogodbi je dodana konvencija gledé povrnitve ujetnikov. Ta konvencija ima te-le pogoje: I. Vsled sklenjenega miru proglašajo se ujetniki svobodnimi. Neguš da združiti vse v Harrarju, od koder se odpravijo v Zeilo, čim vsprejme Menelik telegrafnim potom ratifikacijo pogodbe. II. Družba italijanskega Rdečega Križa sme jeden svoj oddelek odposlati do Gildesse ujetnikom nasproti. III. Ker so italijanski pooblaščenca takoj pripoznali velike stroške, ki jih je imela etijopiška vlada za vzdrževanje in za koncentracijo ujetnikov, mora Italija etijopiški vladi povrniti te stroške. Cesar Menelik izjavlja, da ne določa nikakoršne svote, ampak da se zanaša povsem na pravičnost italijanske vlade.

Slednjič navedemo tu še prijavo, ki jo je bil Menelik doposlal kralju Umberto glasom službenega besedila: Addis Abeba 26. oktobra. (objavljeno v Rimu dné 16. novembra).

Zadovoljen sem, da moram javiti Vašemu Veličanstvu, da je pogodba miru danes podpisana. Bog naju ohrani vedno prijatelja. Ker znam, da se dne 20. novembra v Vaši vzvišeni obitelji slavi velika slavnost, zadovoljen sem, da morem s kraljevsko voljo Vašega Veličanstva in po inteligenciji in resnosti Vašega posebnega pooblaščenega odposlanca, majorja Nerazzinija, napraviti iz tega, spomina vrednega dneva dan veselja za očete in matere italijanskih ujetnikov. Bog ohrani dolgo življenje Vašemu Veličanstvu — Menelik“.

Glasom včeraj iz Rima došle vesti, je kralj Umberto privolil v ratifikacijo mirovne pogodbe z Abesinijo in z njo zvezane konvencije za osvobojenje ujetnikov. Italijanska vlada je pooblastila majorja Nerazzinija brzogovornim potom, da priobči ratifikacijo Meneiku.

Povedali smo že, da izvestno časopisje hoče proslavljati to mirovno pogodbo kakor velikanski triumf italijanske diplomacije. Rekli smo tudi, da je taka baharija smešna in neslana, in da mora vzbuditi le homeričen meh po vsej Evropi. Prosjali se na vse strani, upirali so proseče oči v Rusijo in v Vatikan — ljutejše se pač ne more maščevati ironija svetovne politike — da bi osvobodili svoje ujetnike; po dolgih naporih so slednjič mogli zapreti knjigo svoje sramote — a sedaj bi se še hoteli postavljati: — glejte nas, kaki kaveljni smo! — Svet pa vendar-le vé, da so to vitezi — žalostne postave! Smešnost tega početja sluti menda tudi opozicijsko časopisje it. ki je strašno razburjeno zaradi „sramotnega“ miru, sklenjenega z Abesinijo. V tem, ko se opozicija jezi, veseli se vladna stranka, da se je vsa ta šmentana homatija z Abesinijo završila takó lepo in gladko. V tem zmislu je čestital tudi nemški cesar italijanskemu kralju, francoski minister za vnanje stvari pa italijanski vladi.

Izmed neštevilnih napadov na nespretnost italijanske vlade in komentarjev italijanskega opozicijskega časopisja, bodi tu navedenih le par besed iz „Tribune“. Ta je objavila včeraj jako silovit članek proti vladi, naglašujó opetovano, da je Rudničeva vlada Italiji nakopala jedno ponižanje več. Ako je bil poraz pri Aba Garimi, pravi

članek, za vojsko in za narod nesreča, bila je nezasluzena in zakrivili stajo le vlada in pa brezumnost jednega generala; pogodba od Adis Abebe pa je gorji poraz nego prejšnji in za tega ni možno najti ne izgovora, ne opravičenja, razven brezvestnosti, ki ne pozna samoočitaj...

Tudi resnobna „Kölnische Ztg.“ smatra to popodbo z jako skeptiškega stališča. Povdarja posebno, da ima ta pogodba dve prilično temni točki, iz katerih mora nastati mnogo nasprotij. Jedna teh dveh točk je določanje meje, druga pa svota, ki jo je plačati Meneliku v odškodnino za vzdrževanje ujetnikov. Ako Menelik ne bode zadovoljen plačano mu svoto, lahko najde povoda, da zopet prične nasprotstva.

Ministerskemu predsedništvu prihajajo iz vseh krajev Italije brzajavne čestitke na sklenjenem miru. Iz brzajavk prefektov da se sklepajo, da je mir z Abesinijo napravil na prebivalstvo ugoden utis, ker se ljudstvo veseli miru, kajti, kako „navdušeno“ je bilo za vojno proti Abesiniji, o tem prav lahko priča nešteto — italijanskih vojaških begunov.

Različne vesti.

Za svetoivansko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda se je 2. gl. 21. novč. in to pri veselju mizi v hiši Frana Godina med botroma Franom Čarga in Ivanom Zadnikom, v proslavo krsta novorojenke Darinke Godina.

Gad na prsih našega naroda. Že za dobe one vroče volilne borbe v občini kastavski, izlegel se je bil gad pod imenom „Prava Naša Sloga“, ki se je hotel obesiti na prsa posebno hrvatskemu ljudstvu po Istri. Že ta naslov pravi naravnost, proti komu je bilo naperjeno to glasilo in po takem je tudi jasno onemu, kdor ima možgane za to, da misli in sodi, k do je izlegel tega gada. „Prava Naša Sloga“ je hotela zanesti v narod borbo proti istrskim prvakom; v prvi vrsti proti Spinčiču, Laginji in Jenku. Vabila pa je ljudi na led sirenskimi glasovi o odločnej borbi proti zistemu na Primorskem. Mi smo vedeli takoj, da je to le laž in prevara, pesek v oči. List je napravil temeljit flasko s tem svojim programom in volitve so izpale prav tako, kakor on — ni hotel. Menda razočarani so mu njega krmitelji odtegnili jasli in moral je prenehati. Sedaj pa je oživel zopet z odkritosrčnejim in resničnim programom svojim. Gad je pokazal svoje želo in jel sikati svoj strup.

„Slovani smo in taki ostanemo!“ To ne bi bilo ravno slabo. „...kolikor nam, tako je tudi Italijanom sveta ta naša ukupna gruda, ki nas spaja nerazdružljivo vezjo“. Na vse zadnje bi se človek ne razgreval tudi na tem, saj ni nikdo med nami proti sporazumljenju z sodeležani druge narodnosti. Seveda treba predpostaviti takemu sporazumljenju popolno enakopravnost.

Toda „Prava Naša Sloga“ ima svoje posebne pojme o razmerju med Italijani in Slovani, o narodnostih razmerah v deželi in o — horrible dictu — posestnem stanju. To je: njeni nazori v tem pogledu so nazori — Italijanov. Čitajte le nastopno: „ako bi mestu tržaškemu hoteli odrehati italijanski značaj, značilo bi, da imamo oči, a ne vidimo, da imamo ušesa, a ne slišimo“. Tako piše „Prava Naša Sloga“. S to izjavo je že premagala ono malo narodne sramožljivosti, kolikor jo je bilo še v gornjih dveh izrekih. Znano pa je, da je težaven le prvi korak — v blato, nadalje se že gazi; in dekle, ki je storilo ta prvi korak, se potem celó prav dobro počuti v svoji sramoti. Tudi „Prava“ oteplje po blatu in ometava z istim zgodovinsko pravo Hrvatov in vso domovino hrvatsko. Piše namreč: „kar se tiče hrvatskega prava gledé na Istro, se isto tolmači povsem pogrešno“ in dostavlja efijalsko kleveto, „da se ta deviška zemlja (Istra namreč) ne zastrupi po gnjilobi, ki vlada po vsej Hrvatski“.

Ali naj svarimo naše ljudstvo pred tem listom? Menda ne treba tega, saj ti glasovi zvane razločno na uho kakor izlivi duše izdajiske. Gad je to, katerega je izlegla peklenska zloba naših nasprotnikov, gad je to, ki bi se hotel rediti na prsih našega naroda in mu — zastrupljati kri! Toda naš narod je predober in prepošten, da bi tako golazen pušéal do svojih prsi!

Z jedne strani nam je skoro v zadoščenje, da so se nasprotniki jeli posluževati takih sredstev — našega jezika. Kakor se oni sklicujejo na

okolnost, da list „Pensiero Slavo“ izhaja na italijanskem jeziku, v dokaz italijanstva Istre — češ: saj morate pisati italijanski, ako hočete, da vas ljudstvo razume! — tako lahko trdimo sedaj mi po zakonih vse logike: Istra je slovanska zemlja, saj se še vi morate posluževati našega jezika, kadar hočete — varati naše ljudstvo!!

Tako se maščuje vsaka zlobnost na svetu.

V trdni veri torej, da ne treba svariti našega ljudstva pred tem gadom, zaključujemo z besedami, ki smo jih čitali v „Jedinstvu“: „Narodom, v katerih se upirajo njih dušmani, da bi jih zbegali v njih ideji, v njih težnjah in njihovem čustvovanju, takim narodom ne treba, da bi obupavali. To je viden znak, da se dušmani boje teh narodov in da se plašijo njih ideje.“

Kultura in liberalizem naših nasprotnikov. Slavospevanje italijanske ljubezni do napredka in svobode, to je že stalna rubrika po naših laških listih. — Poglejmo pa malo njih dejanja! Po Istri nakladajo bremea, da bi v ljudstvu zatrli ljubezen do šole — v tržaški okolici pa hote razganjati shode in z bajoneti zapirati pot javnemu menenju. Po takem je njihova „kultura“ le reakcijonizem, nazadnjaštvo najgrše vrste, njihov liberalizem pa neprestano pojavljanje absolutizma, kakor si hujšega ne moremo misliti niti v predkonstitucionelni dobi.

O premeščenju deželne zbor izstrskega v Pulj. „Mattinu“ poročajo iz Pulja, da še ni nič definitivno sklenjenega glede premeščenja deželne zbor izstrskega iz Poreča v Pulj. Vsaj to da je popolnoma gotovo, da se bode bodoče zasedanje vršilo še v Poreču. Deželni zbor se skliče najbrže v januarju.

Porotniki za prihodnje zasedanje. Za prihodnje zasedanje porotnega sodišča tržaškega, ki prične dne 30. t. m., izžrebani so ti-le porotniki:

I. Glavni porotniki: Škabar Fel. pos., Frenner Alojzij trg., Perutz Ernest trg., Kastelic Gašpar pos., Milossovich Josip trg., Rovelli Ivan trg., Sgorbissa Akil trg., Matosel Ljud. pos., Feudler Karol pos., Hasslinger Evgen pos., Weiss Ignacij, trg., Mangold Rudolf trg., Marusič Vinc. pos., Petrič Jos. pos., Matheusche (Matevž) Ivan trg., Lagnani Andr. gostilničar, Frauer David pos., Scherbitz Matej pos., Gasser Rud. trg., Beniger Fran trg., Mussafia Jakob trg., Mankoč Jakob trg., Brunner dr. Filip odv., Abram Ivan trg., Stampf Jurij trg., Machlich Peter pos., Križmančič Ivan pos., Sterkaj Matej trg., Žvokelj Fran pos., Däubler Karol trg., Tobien Vilim trg., Fonda Jakob cvetličar, Jazbec Alojzij agent, Simonič Andrej pos., Spanghero Ivan trg. in Politzer Alf. trg.

II. Namestniki: Scarabelli Peter pos., Ferluga Ivan pos., Milossovich Peter pos., Trobec Ivan pek, Urbančič Matej trg., Pach Gustav civilni uradnik, Bruna Jakob trg., Klum Oto trg. in Marinič Josip pos.

Večerni tečaj za trgovske pomočnike. V Trstu imamo obrtniško šolo za rokodelce, imamo razne večerne šole za trgovske pomočnike; ali vse to je preskrbljeno samo za Italijane ali za one, ki dobro znajo ta jezik. Naši trgovski pomočniki in drugi ukaželjni mladeniči pa nimajo nobene prilike, da bi se vežbali v jeziki, v računstvu, v kupčijskih korespondenci in v knjigovodstvu. Da se temu vsaj nekoliko odpomore, odpre že prihodnji teden podpisani večerno šolo za one, ki se oglašijo. Šola bode v hiši štev. 20 Via Romagna, prvo nadstr. od 8—10. ure zvečer. — Kdor želi pouka, naj se ustmeno ali pismeno obrne do podpisane!

M. Kamušič, učitelj.

Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku priredi v nedeljo dne 22. t. m. plesni venček v prostorih g. Marina Lukša. — Pričetek ob 4. uri uri pop. in se bode plesalo do 1. ure po ponoči. Vstopnina za gospode 80 nč., za gospe 20 nč. K plesu svira sl. križka godba. — K obilni udeležbi ujudno vabi ODBOR.

Poslanec Pernerstorfer. Jedini socijalistiški poslanec v našem parlamentu, v Trstu dobro znani Engelbert Pernerstorfer, je hudo bolan. Že pred kakimi 14 dnevi je dobil influenco, je sicer okrevljal, toda prehladil se je z nova in bolezen se je vrnila, gorja nego prej.

Glavna razprava proti ubijalcem pokojnega Ostromana se bode vršila — kakor čitamo v

„Obzoru“ — dne 14. p. m. in naslednje dni pred porotnim sodiščem v Rovinju. Redar Radoslavič je obtožen radi umora, a tovariš mu Skopinčič radi sokrivnje na ubojstvu. Udovo Ostromanko kakor civilno stranko bode zastopal odvetnik dr. Pero Klaič, sin pokojnega dra. M. Klaiča, državnega poslanca. Dr. Pero Klaič je uložil prošnjo, da bi se delegiralo drugo sodišče. Ne ve se še, da-li bode ugodno rešena ta prošnja.

Pomiloščen morilec. Nj. Vel. cesar je pomiloštil krošnjarja Huberta Fingerhuta, ki je bil obsojen na smrt, ker je to poletje umoril v Gmündenu posestnika Ostersetzerja. Najvišje sodišče spremenilo je smrtno kazen vsled pomiloščenja v do smrtne ječo.

Ruska oklopnica „Aleksander II.“ estavila je včeraj predpoludne ob jako razburjenem morju naše pristanišče.

Plesne vaje v „Tržaškem Sokolu“ se bodo vršile tudi v soboto zvečer ob navadni uri. V nedeljo seveda tudi.

Tedenska statistika tržaška. V tednu od 1. do 7. t. m. rodilo se je v tržaški občini 67 zakonskih otrok (28 moških, 39 ženskih) in 16 nezakonskih (9 moških, 7 ženskih). Razven teh jih je bilo 7 mrtvorojenih. — V isti dobi je umrlo 59 oseb (34 moških, 25 ženskih). — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 1 slučaj ošpic, 4 sl. škrlatica, 2 sl. dávice, 1 sl. legárjeve mrzlice, 12 sl. jetike, 9 sl. vnetja sôpnih organov, 2 sl. kâpi, 1 sl. smrti po naključju, 1 umor itd.

Kidanje snega raz trotoarje. Mestni magistrat tržaški objavlja vsakoletno svojo naredbo glede čiščenja trotoarjev, ako bi zapadel sneg. Čiščenje mora biti završeno do 8. ure zjutraj, ako je sneg zapadel ponoči; ako je treba, mora se obnoviti čiščenje in kidanje po dnevu. Prekršaji bodo kaznovani z globo do 50 gl.

Povodnji v Bosni. Tudi v Bosni so bili v tem mesecu grozni nalivi in vsled istih velike povodnji ob Drini, Ržavi in Lomu. Škoda je velikanska. Na stotine hiše je porušeni, na stotine družin je brez strehe in hrane v očigled hudi zimi. Pogubilo se je več ljudi in poginilo mnogo živine. Utopilo se je orožnikov, finančnih stražnikov, žen in otrok; zasnovala se je velika akcija v pomoč nesrečnim poplavlencem. Akciji na čelo so se postavile oblasti.

Italijansko vino. „Pristna“, dobra italijanska vina, ki na podlagi one nesrečne klavzule poplavlajo našo monarhijo na ogromno škodo avstrijskega vina, to italijansko usiljeno vino torej prav lepo karakterizuje neka vest, došla iz Milana. List „Italia del Popolo“ javlja namreč, da so profesorja Oliverija, ravnatelja agrarne stacije v Palermu, odstavili od službe, ker je izdajal neresnične analize in certifikate za vina, ki so se izvažala iz Sicilije v Avstrijo (!) Sedaj pa naj človek pomisli, kakšna strupena brozga je „osrečevala“ leta in leta naše kraje, proglašena kakor „pristno italijansko vino“ na podlagi fabrikovanih certifikatov! A gospod ravnatelj Oliveri je moral storiti zares dovolj kosmatih, ker so se celó v Italiji, kjer so sleparenje in goljuflje tako v navadi, odločili odstaviti ga od službe!

Zima v Srbiji. Iz Belegrada poročajo o strašnem viharju, ki je provzročil med Belimgradom in Zemunom ogromne škode. Brodarenje na Donavi je ustavljeno; par ladij se je razbilo. Silni vihar je vrgel na obrežje parnik „Theben“, namenjen v Pančovo.

Barbarska „zabava“. Iz Pariza javljajo: V gledališču v Perpignamu bila je včeraj strašna panika. V areni naj bi se bil namreč vršil boj med medvedom in bikom. Medved je bil priklenjen na verigi. Ko pa se je bik razkačen zapodil v medveda, razljatil se je le-ta tako, da je utrgal verigo in skušal preplezati ograjo, ki je ločila gledalce od arene. Gledalcev lotila se je strašna panika. Lastnik medveda je ustrelil trikrat na zver, toda ni je zadel. Ljudje so drli proti izhodu. V tej neopisni zmešnjavi in drenu polomilo si je več ljudi svoje kosti. Besnega medveda je slednjič ustrelil neki orožnik.

Dvakrat pokopan. Početkom prošlega tedna je umrl v nekem hotelu v Karlovih varih neki gost iz Ogerske, ki je bil dospel tje, hudo bolan, zdraviti se. Lastnik hotela ga je smatral za Žida in je to tudi izjavil, ko se je pripravljaj pogreb. Ker na več brzajavk pokojnikovim sorodnikom ni bilo odgovora, pokopali so pokojnika po židovskem

